C/2025/3975

20.8.2025

NÕUKOGU SOOVITUS,

8. juuli 2025,

mis käsitleb Belgia majandus-, sotsiaal-, tööhõive-, struktuuri- ja eelarvepoliitikat

(C/2025/3975)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97, ([1]) eriti selle artikli 3 lõiget 3,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

Üldised märkused

(1) Määruses (EL) 2024/1263, mis jõustus 30. aprillil 2024, on selgitatud majandusjuhtimise raamistiku eesmärke; raamistik peaks reformide ja investeeringute abil edendama usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust, kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ning vastupidavust ning ennetama valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Määruses on sedastatud, et nõukogu ja komisjon teevad Euroopa poolaasta raames mitmepoolset järelevalvet kooskõlas ELi toimimise lepingus sätestatud eesmärkide ja nõuetega. Euroopa poolaasta raames sõnastatakse eelkõige riigipõhised soovitused ja jälgitakse nende rakendamist. Määrusega edendatakse ka riikide vastutust oma eelarvepoliitika eest ning rõhutatakse selle poliitika keskpikka perspektiivi ja tagatakse nõuete tõhusam ja sidusam täitmine. Iga liikmesriik peab esitama nõukogule ja komisjonile oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava, mis sisaldab tema eelarve-, reformi- ja investeerimiskohustusi ning mis on koostatud kas neljaks või viieks aastaks sõltuvalt riigisisese seadusandliku tsükli pikkusest. Neis kavades sisalduv netokulude ([2]) kava peab vastama määruse nõuetele, sealhulgas nõudele hoida valitsemissektori võlg usutavas langustrendis või viia see usutavasse langustrendi kohandamisperioodi lõpuks või hoida see mõistlikul tasemel allpool 60 % sisemajanduse koguproduktist (SKP) ning nõudele viia valitsemissektori eelarve puudujääk keskpika perioodi jooksul allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 3 % SKPst ja/või hoida see allpool kõnealust kontrollväärtust. Kohandamisperioodi võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik võtab kohustuse viia ellu asjakohased reformid ja teha asjakohased investeeringud vastavalt määruses sätestatud kriteeriumidele.

([1]) ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

([2]) Netokulu, nagu see on määratletud määruse (EL) 2024/1263 artikli 2 punktis 2: „netokulu“ – valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud; ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed; iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga; iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks; v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

(2) 19. veebruaril 2021 jõustus Euroopa Parlamendi ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/241, ([3]) millega loodi taaste- ja vastupidavusrahastu. Taaste- ja vastupidavusrahastust antakse liikmesriikidele rahalist toetust reformide elluviimiseks ja investeeringute tegemiseks ning sellega kaasneb liidu rahastatav fiskaalne impulss. Kooskõlas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta prioriteetidega soodustab taaste- ja vastupidavusrahastu majanduslikku ja sotsiaalset taastumist ning tõukab samas tagant kestlikke reforme ja investeeringuid, edendades eelkõige rohe- ja digipööret ning muutes liikmesriikide majanduse vastupidavamaks. Samuti aitab see tugevdada riigi rahandust ning hoogustada majanduskasvu ja töökohtade loomist keskpikas ja pikas perspektiivis, parandada territoriaalset ühtekuuluvust liidus ning toetada Euroopa sotsiaalõiguste samba jätkuvat rakendamist.

(3) 27. veebruaril 2023 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/435 ([4]) (edaspidi „REPowerEU määrus“) eesmärk on järk-järgult kaotada liidu sõltuvus Venemaa fossiilkütuste impordist. See aitab saavutada energiajulgeoleku ja mitmekesistada liidu energiavarustust ning edendada ühtlasi taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, energiasalvestusvõimsust ja energiatõhusust. Belgia lisas oma riiklikusse taaste- ja vastupidavuskavasse uue REPowerEU peatüki, et rahastada olulisi reforme ja investeeringuid, mis aitavad saavutada REPowerEU eesmärke.

(4) Belgia esitas 30. aprillil 2021 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku taaste- ja vastupidavuskava. Kooskõlas kõnealuse määruse artikliga 19 ja määruse V lisas esitatud hindamissuunistega hindas komisjon Belgia taaste- ja vastupidavuskava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust. Nõukogu võttis 13. juulil 2021 vastu rakendusotsuse, millega kiidetakse heaks Belgia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang; ([5]) rakendusotsust muudeti kõnealuse määruse artikli 18 lõike 2 alusel 8. detsembril 2023, et ajakohastada tagastamatu rahalise toetuse maksimumsummat ja lisada REPowerEU peatükk ([6]). Osamaksete tegemine sõltub sellest, kas komisjon võtab määruse artikli 24 lõike 5 alusel vastu otsuse, milles sedastatakse, et Belgia on rahuldavalt saavutanud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjakohased eesmärgid ja sihid. Rahuldav saavutamine eeldab, et sama reformi või investeeringu puhul varem saavutatud eesmärke ja sihte ei ole tagasi pööratud.

(5) Nõukogu võttis 20. juunil 2025 komisjoni soovituse põhjal vastu soovituse, millega kiidetakse heaks Belgia riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ([7]). Eelarve- ja struktuurikava esitati kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 11 ja artikli 36 lõike 1 punktiga a, see hõlmab ajavahemikku 2025–2029 ja selles sätestatud eelarve kohandamise perioodi pikkus on seitse aastat.

(6) Komisjon võttis 26. novembril 2024 Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011 ([8]) alusel vastu 2025. aasta häiremehhanismi aruande, milles ei nimetatud Belgiat ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Komisjon võttis vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta ning ettepaneku 2025. aasta ühise tööhõivearuande kohta, milles analüüsitakse tööhõivesuuniste rakendamist ja Euroopa sotsiaalõiguste samba põhimõtete järgimist. Nõukogu võttis euroala majanduspoliitikat käsitleva soovituse ([9]) vastu 13. mail 2025 ja ühise tööhõivearuande 10. märtsil 2025.

([3]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. veebruari 2023. aasta määrus (EL) 2023/435, millega muudetakse määrust (EL) 2021/241 riiklike taaste- ja vastupidavuskavade REPowerEU peatükkide osas ning määrusi (EL) nr 1303/2013, (EL) 2021/1060 ja (EL) 2021/1755 ning direktiivi 2003/87/EÜ (ELT L 63, 28.2.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

([5]) Nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsus, millega kiidetakse heaks Belgia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang (ST 10161/2021).

([6]) Nõukogu 8. detsembri 2023. aasta rakendusotsus, millega muudetakse nõukogu 13. juuli 2021. aasta rakendusotsust, millega kiidetakse heaks Belgia taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnang (ST 15570/2023).

([7]) Nõukogu soovitus, 20. juuni 2025, millega kiidetakse heaks Belgia riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava (ELT C, C/2025/3698, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3698/oj).

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1176/2011, 16. november 2011 , makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L, 306, 23.11.2011, lk 25).

([9]) Nõukogu 13. mai 2025. aasta soovitus euroala majanduspoliitika kohta (ELT C, C/2025/2782, 22.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2782/oj).

(7) Komisjon avaldas 29. jaanuaril 2025 konkurentsivõime kompassi – strateegilise raamistiku, mille eesmärk on suurendada järgmisel viiel aastal ELi üleilmset konkurentsivõimet. Selles on kindlaks määratud kolm tegevusvaldkonda, mis on kestliku majanduskasvu tagamiseks üliolulised: i) innovatsioon; ii) süsinikuheite vähendamine ja konkurentsivõime ning iii) julgeolek. Innovatsioonilõhe kaotamiseks kavatseb EL edendada tööstusinnovatsiooni, toetada idufirmade kasvu selliste algatuste kaudu nagu ELi idu- ja kasvufirmade strateegia, ning soodustada kõrgtehnoloogia, näiteks tehisintellekti ja kvantarvutuse kasutuselevõttu. Selleks et muuta majandus keskkonnasäästlikumaks, on komisjon koostanud taskukohast energiat käsitleva tervikliku tegevuskava ja puhta tööstuse kokkuleppe, millega tagatakse, et üleminek puhtale energiale on kulutõhus ja konkurentsisõbralik (eeskätt suure energiakasutusega sektorites) ning aitab kiirendada majanduskasvu. Liigse sõltuvuse vähendamiseks ja julgeoleku suurendamiseks on liit võtnud kohustuse tugevdada üleilmseid kaubanduspartnerlusi, mitmekesistada tarneahelaid ning tagada juurdepääs kriitilisele toormele ja puhastele energiaallikatele. Neid prioriteete toetatakse horisontaalsete tugisüsteemide, nimelt õigusnormide lihtsustamise, ühtse turu süvendamise, konkurentsivõime rahastamise ning hoiuste ja investeeringute liidu loomise, oskuste ja kvaliteetsete töökohtade edendamise ning ELi poliitika parema koordineerimise kaudu. Konkurentsivõime kompass on kooskõlas Euroopa poolaasta põhimõtetega, tagades, et liikmesriikide majanduspoliitika vastab komisjoni strateegilistele eesmärkidele, ning kujundades ühtse majandusjuhtimise käsituse, mis edendab kestlikku majanduskasvu, innovatsiooni ja vastupidavust kogu liidus.

(8) 2025. aastal jätkub majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta areng koos taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamisega. Taaste- ja vastupidavuskavade täielik rakendamine on jätkuvalt oluline Euroopa poolaasta poliitiliste prioriteetide elluviimiseks, kuna kavad aitavad tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on viimastel aastatel esitatud asjakohastes riigipõhistes soovitustes esile toodud. Need riigipõhised soovitused on jätkuvalt sama asjakohased muudetud taaste- ja vastupidavuskavade hindamisel kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikliga 21.

(9) 2025. aasta riigipõhised soovitused hõlmavad peamisi majanduspoliitilisi probleeme, mida ei ole taaste- ja vastupidavuskavades sisalduvate meetmetega piisaval määral käsitletud; arvesse võetakse ka asjakohaseid probleeme, mis on kindlaks tehtud 2019.–2024. aasta riigipõhistes soovitustes.

(10) Komisjon avaldas 4. juunil 2025 Belgia kohta 2025. aasta riigiaruande. Selles hinnati Belgia edusamme asjaomaste riigipõhiste soovituste järgimisel ning tehti kokkuvõte sellest, kuidas Belgia on taaste- ja vastupidavuskava rakendanud. Kõnealuse analüüsi põhjal tehti riigiaruandes kindlaks Belgia kõige pakilisemad probleemid. Samuti hinnati Belgia edusamme Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisel ning liidu 2030. aasta peamiste tööhõive, oskuste ning vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamise eesmärkide ning Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kestliku arengu eesmärkide saavutamisel.

Hinnang iga-aastasele eduaruandele

(11) Nõukogu soovitas 20. juunil 2025 Belgial kehtestada järgmised netokulude maksimaalsed kasvumäärad: 3,6 % 2025. aastaks, 2,5 % 2026. aastaks, 2,5 % 2027. aastaks, 2,1 % 2028. aastaks ja 2,1 % 2029. aastaks; need määrad vastavad maksimaalsetele kumulatiivsetele kasvumääradele, mis on arvutatud võrdluses baasaastaga 2024 ning mis on 2025. aastal 3,6 %, 2026. aastal 6,1 %, 2027. aastal 8,8 %, 2028. aastal 11,1 % ja 2029. aastal 13,4 %. Aastatel 2025–2029 langevad need netokulude maksimaalsed kasvumäärad kokku nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97 ([10]) artikli 3 lõike 4 kohase korrigeeriva kavaga, mida nõukogu soovitas 20. juunil 2025 ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks; ([11]) soovitus asendab nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovituse ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks ([12]). Belgia esitas 30. aprillil 2025 oma iga-aastase eduaruande ([13]) nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovituse alusel valitsemissektori ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks võetud meetmete, kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevate reformide ja investeeringute elluviimise ning Euroopa poolaasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud peamiste probleemide käsitlemiseks vajalike reformide ja investeeringute rakendamise kohta. Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artiklile 27 kajastab iga-aastane eduaruanne ka Belgia kaks korda aastas esitatavat aruannet taaste- ja vastupidavuskava täitmisel tehtud edusammude kohta.

([10]) Nõukogu määrus (EÜ) nr 1467/97, 7. juuli 1997, ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (ELT L 209, 2.8.1997, lk 6).
([11]) Nõukogu 20. juuni 2025. aasta soovitus ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks Belgias [ST 10166/25].
([12]) Nõukogu 21. jaanuari 2025. aasta soovitus ülemäärase eelarvepuudujäägi kõrvaldamiseks Belgias [5032/25].
([13]) 2025. aasta eduaruannetega saab tutvuda aadressil https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-and-fiscal-governance/stability-and-growth-pact/preventive-arm/annual-progress-reports_en.

(12) Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu ja selle tagajärjed kujutavad endast Euroopa Liidu jaoks eksistentsiaalset väljakutset. Komisjon soovitas koordineeritult aktiveerida stabiilsuse ja kasvu paktiga ette nähtud riikide vabastusklausli, et toetada ELi jõupingutusi, mille eesmärk on suurendada kiiresti ja märkimisväärselt kaitsekulutusi, ning Euroopa Ülemkogu kiitis selle ettepaneku 6. märtsil 2025 heaks. Belgia 30. aprilli 2025. aasta taotluse alusel võttis nõukogu 8. juuli 2025 komisjoni soovituse alusel vastu soovituse, millega lubatakse Belgial netokulude soovitatud maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda ja neid ületada ([14]).

(13) Eurostati kinnitatud andmete ([15]) põhjal suurenes Belgia valitsemissektori eelarve puudujääk 4,1 %-lt SKPst 2023. aastal 4,5 %-le SKPst 2024. aastal, samal ajal kui valitsemissektori võlg suurenes 103,2 %-lt SKPst 2023. aasta lõpus 104,7 %-le SKPst 2024. aasta lõpus. Komisjoni arvutuste kohaselt osutavad need muutused sellele, et netokulude kasvumäär oli 2024. aastal 4,2 %. Belgia on oma iga-aastases eduaruandes hinnanud netokulude kasvuks 2024. aastal 3,9 %. Komisjoni prognooside kohaselt oli eelarvepoliitika, ([16]) mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2024. aastal ekspansiivne (0,4 % SKPst).

(14) Vastavalt iga-aastasele eduaruandele on SKP reaalkasv Belgia eelarveprognooside aluseks oleva makromajandusliku stsenaariumi kohaselt 2025. aastal 1,2 %, samas kui tarbijahindade harmoneeritud indeksiga (THHI) mõõdetud inflatsioon peaks 2025. aastal olema 2,8 %. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt on SKP reaalkasv 2025. aastal 0,8 % ja 2026. aastal 0,9 % ning THHIga mõõdetud inflatsioon on 2025. aastal 2,8 % ja 2026. aastal 1,8 %.

(15) Iga-aastases eduaruandes on prognoositud, et valitsemissektori eelarve puudujääk suureneb 2025. aastal 5,5 %-le SKPst, samas kui valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks suurenema 2025. aasta lõpuks 107,2 %-le. Need suundumused osutavad netokulude 6,0 % suurusele kasvule 2025. aastal. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt on valitsemissektori eelarve puudujääk 2025. aastal 5,4 % SKPst. Eelarvepuudujäägi suurenemine 2025. aastal kajastab peamiselt suuremaid elanikkonna vananemisega, kaitse ja intressimaksetega seotud kulutusi. Komisjoni arvutuste kohaselt osutavad need muutused netokulude 5,0 % suurusele kasvule 2025. aastal. Need netokulude kasvu prognoosid, mis on väiksemad kui iga-aastases eduaruandes, on tingitud põhivarasse tehtava kapitali kogumahutuse ja vahetarbimisega seotud kulude väiksemast prognoositud kasvust ning komisjoni prognoosis esitatud kaalutlusõigusel põhinevate tulude vähendamise meetmete väiksemast mõjust. Komisjoni hinnangul on eelarvepoliitika, mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2025. aastal ekspansiivne (0,4 % SKPst). Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks suurenema 2025. aasta lõpus 107,1 %-le. Valitsemissektori võla ja SKP suhte kasv 2025. aastal kajastab peamiselt suure valitsemissektori eelarve puudujäägi püsimist.

(16) Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt rahastatakse 2025. aastal taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest valitsemissektori kulutusi mahus 0,1 % SKPst (2024. aastal 0,1 % SKPst). Taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatust toetusest rahastatavad kulutused võimaldavad teha kvaliteetseid investeeringuid ja viia ellu tootlikkust suurendavaid reforme, ilma et see mõjutaks otseselt Belgia valitsemissektori eelarvepositsiooni ja võlga.

(17) Valitsemissektori kaitsekulutused moodustasid Belgias 2021. aastal 0,9 % SKPst, 2022. aastal 1,0 % SKPst ja 2023. aastal 0,9 % SKPst ([17]). Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid kaitsekulutused olema 2024. aastal 1,3 % ja kasvama 2025. aastal 1,7 %-le SKPst. See tähendab, et kasv on võrreldes 2021. aastaga 0,8 protsendipunkti SKPst. Ajavahemik, mil on aktiveeritud riikide vabastusklausel (2025–2028), võimaldab Belgial vaadata ümber valitsemissektori kulude prioriteedid või suurendada valitsemissektori tulusid nii, et püsivalt suuremad kaitsekulutused ei ohusta keskpikas perspektiivis riigi rahanduse jätkusuutlikkust.

([14]) Nõukogu soovitus, 8. juuli 2025, millega lubatakse Belgial määruse (EL) 2024/1263 kohaselt nõukogu kehtestatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest kõrvale kalduda (riikide vabastusklausli aktiveerimine) (ELT C, C/2025/3960, 20.8.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3960/oj).

([15]) Eurostat, Euro Indicators, 22. aprill 2025.

([16]) Eelarvepoliitika on määratletud valitsemissektori eelarvepositsiooni iga-aastase muutuse näitajana. Selle eesmärk on hinnata nii riiklikult kui ka ELi eelarvest rahastatavast eelarvepoliitikast tulenevat majanduslikku impulssi. Eelarvepoliitikat mõõdetakse vahena i) keskpika perioodi potentsiaalse majanduskasvu ja ii) esmaste kulude muutuse vahel, millest on maha arvatud kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed ning mis hõlmab taaste- ja vastupidavusrahastu tagastamatu toetuse ja muude liidu vahenditega rahastatavaid kulusid.

([17]) Eurostat, valitsemissektori kulud valitsemisfunktsioonide klassifikaatori (COFOG) alusel. COFOGi ja NATO määratluste metoodiliste erinevuste tõttu võivad COFOGi määratlusel põhinevad kulud erineda NATO määratlusel põhinevatest kuludest.

(18) Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi kohaselt peaksid Belgia netokulud suurenema 2025. aastal 5,0 %. Komisjoni 2025. aasta kevadprognoosi järgi peaks Belgia netokulude kasv 2025. aastal ületama soovitatud maksimaalset kasvumäära, mis määratakse kindlaks komisjoni soovitatud korrigeerivas kavas, mis tähendab kõrvalekallet ([18]) 0,7 % SKPst. Prognoositud kõrvalekalle jääb praeguste kaitsekulutuste prognooside alusel siiski riikide vabastusklausliga võimaldatud paindlikkuse piiridesse.

(19) Iga-aastane eduaruanne ei sisalda eelarveprognoose 2025. aastale järgneva aja kohta. 2025. aasta kevadprognoosi koostamise ajal komisjonile teada olnud poliitikameetmete põhjal prognoosis komisjon valitsemissektori eelarve puudujäägiks 2026. aastal 5,5 % SKPst. Puudujäägi suurenemine 2026. aastal kajastab peamiselt suuremaid intressikulusid. Need suundumused osutavad netokulude 3,0 % suurusele kasvule 2026. aastal. Komisjoni hinnangul on eelarvepoliitika, mis hõlmab nii riigi enda kui ka ELi rahastatavaid kulutusi, 2026. aastal pärssiv (0,3 % SKPst). Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks komisjoni prognoosi kohaselt suurenema 2026. aasta lõpuks 109,8 %-le. Valitsemissektori võla ja SKP suhte kasv 2026. aastal on peamiselt tingitud suure valitsemissektori eelarve puudujäägi püsimisest.

(20) Soovituses, millega kiidetakse heaks Belgia keskpika perioodi kava, täpsustatakse kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevaid reforme ja investeeringuid ning nende rakendamise ajakava. Need hõlmavad taaste- ja vastupidavuskava olemasolevaid ja tõhustatud meetmeid, nagu pensionireform ja avaliku sektori kulutuste läbivaatamine, samuti täiendavaid reforme ja investeeringuid, nt tööturureformid, maksureform, ja hõlmavad selliseid valdkondi nagu eelarve koordineerimine ning ettevõtluskeskkond ja reguleerimine. Pikendamise aluseks olevate reformide ja investeeringute tähtajad on kõik pärast 30. aprilli 2025.

(21) Pikaajalised riigi rahanduse jätkusuutlikkusega seotud riskid on Belgias suured ([19]). Komisjoni 2024. aasta rahvastiku vananemise aruande ([20]) kohaselt suurenevad pensionikulud lisaks ebasoodsale esialgsele eelarveseisundile 2022.–2070. aastal 3,5 protsendipunkti SKPst (ELi keskmine 0,4 protsendipunkti SKPst). Belgia taaste- ja vastupidavuskava hõlmab pensionireformi, mille eesmärk on aidata seda probleemi lahendada, koos muude eesmärkidega, nagu süsteemi sotsiaalse kestlikkuse parandamine, inimeste motiveerimine pärast ennetähtaegselt pensionile jäämist tööturul aktiivseks jääma ning pensionisüsteemide suurema ühtlustamise tagamine. Oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava raames ning selleks, et toetada eelarve kohandamise perioodi pikendamist, võttis Belgia kohustuse viia selle probleemiga tegelemiseks ellu reform.

(22) Tööjõumaksud (isiku tulumaks ja sotsiaalmaksed) on ühed kõrgemaid ELis kõigil sissetulekutasemetel, mis pärsib rahalisi töötamise stiimuleid. Leibkonna teise palgasaaja jaoks loovad erilised maksukorrad, nagu abikaasade vaheline sissetuleku jaotamine (*marital quotient*) ([21]) tugevad stiimulid mittetöötamiseks. Tööjõu suurt maksukoormust tasakaalustavad paljud palgatoetused, mis tekitavad majanduslikku ebatõhusust ja muudavad maksusüsteemi keerukaks. Lisaks on tarbimismaksudest saadav tulu käibemaksuvabastuste ja vähendatud maksumäärade laialdase kasutamise tõttu alla ELi keskmise. Kapitali maksustamise struktuur moonutab investeerimiskäitumist, tekitades maksustamisest tingitud ülemäärast investeerimist teatavat liiki varadesse. Maksukoormuse nihutamine tööjõult muudele maksubaasidele ja maksukulude kasutamise vähendamine võib aidata suurendada maksusüsteemi tõhusust ja vähendada töötamist pärssivaid tegureid. Oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava raames ning selleks, et toetada eelarve kohandamise perioodi pikendamist, võttis Belgia kohustuse võtta meetmeid, mis aitavad edasi liikuda maksustamise probleemi lahendamisega.

(23) Lisaks heidutab sotsiaaltoetuste struktuur inimesi tööle asumast või rohkem tunde töötamast. Paljud sotsiaaltoetused sõltuvad staatusest, mitte majanduslikust olukorrast, mis pärsib hüvitiste süsteemi tõhusust. Töötushüvitised on ajaliselt piiramatud ega sõltu pikaajaliste töötute majanduslikust olukorrast, mis süvendab olemasolevat töötuslõksu. Sotsiaaltoetuste süsteemi reformimine ja selle läbipaistvuse suurendamine võib pakkuda rohkem stiimuleid töötada. Oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava raames ning selleks, et toetada eelarve kohandamise perioodi pikendamist, võttis Belgia kohustuse viia sotsiaaltoetustega seotud probleemiga tegelemiseks ellu reform.

([18]) Alates 2026. aastast kajastatakse neid arve määruse (EL) 2024/1263 artikli 22 alusel loodud kontrollikontol.
([19]) Euroopa Komisjon, 2024, „Võla jätkusuutlikkuse analüüs“.
([20]) Euroopa Komisjon ja majanduspoliitika komitee, 2024. aasta aruanne rahvastiku vananemise kohta, kättesaadav aadressil https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en.
([21]) Belgia kohaldab sissetuleku jaotamise süsteemi (*marital quotient*), mis võimaldab osa teeniva partneri kutsetegevusest saadavast tulust omistada mittepalgalisele partnerile.

(24) Avaliku sektori kulutuste struktuuri ja tõhusust saab parandada, et luua võimalusi suurematekseks avaliku sektori investeeringuteks, millele oleks kasulik ka projektide parem ettevalmistamine. Hoolimata mõningatest meetmetest, mida kõik valitsustasandid on taaste- ja vastupidavuskava alusel võtnud, on Belgia avaliku sektori kogukulutuste osakaal SKPst endiselt üks suuremaid euroalal. See viitab sellele, et eelarvet on võimalik rohkem kohandada kulude poolel, näiteks kohustuslike säästueesmärkide kehtestamise kaudu. Kulutuste analüüs ja poliitika hindamine saaksid aidata Belgial avaliku sektori kulutusi prioriseerida ja nende tõhusust suurendada. Oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava raames ning selleks, et toetada eelarve kohandamise perioodi pikendamist, võttis Belgia kohustuse võtta mõningaid meetmeid, mis aitavad edasi liikuda avaliku sektori kulutuste valdkonnas.

(25) Eelarve tulemuslik koordineerimine on väga oluline sellises föderaalses liikmesriigis nagu Belgia, kus suur osa kulutustega seotud pädevusest on delegeeritud piirkondliku tasandi valitsusasutustele. Vaatamata 2013. aastal allkirjastatud koostöölepingule puudub kõigil valitsustasanditel ikka veel ametlik kokkulepe mitmeaastaste eelarve-eesmärkide kohta, mis raskendab eelarve koordineerimist. Oma keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava raames ning selleks, et toetada eelarve kohandamise perioodi pikendamist, võttis Belgia kohustuse viia eelarve koordineerimisega seoses ellu reform.

Peamised poliitilised probleemid

(26) Pikaajalise hoolduse valdkonnas moodustasid avaliku sektori kulutused 2022. aastal 2,3 % SKPst (ELi keskmine 1,7 %), mis tegi Belgiast riigi, kus on vastavalt komisjoni 2024. aasta rahvastiku vananemise aruandele ([22]) ühed suurimad kulutused pikaajalisele hooldusele ELis. Prognooside kohaselt suurenevad pikaajalise hoolduse kulud 2070. aastaks 1,7 protsendipunkti võrra SKPst, samas kui ELis on kasv keskmiselt 0,8 protsendipunkti. See suurendab Belgia pikaajalisi riigi rahanduse jätkusuutlikkusega seotud riske. Kättesaadavad andmed osutavad sellele, et Brüsselis ja Valloonias oli suur selliste isikute osakaal, kes on iseseisvad või hooldusest vähe sõltuvad ja elavad hoolekandeasutustes. Lisaks on endiselt suur tarbetult või vähemalt enneaegselt hoolekandeasutustesse paigutatud eakate osakaal, kuigi see on viimasel kümnendil vähenenud. Föderaalsed ametiasutused on alustanud reforme, et muuta eri hooldusasutuste kasutamine kulutõhusamaks, eelkõige tarbetu või enneaegse hoolekandeasutusse paigutamise vältimiseks ja edasilükkamiseks. Neid meetmeid tuleks rakendada mõjusate meetmete kaudu, eelkõige selleks, et saavutada teatavate pikaajalise hoolduse võimaluste, näiteks hooldusasutuste kulutõhusus, säilitades samal ajal juurdepääsu hooldusele ja teenustele taskukohase hinnaga.

(27) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 sisaldab taaste- ja vastupidavuskava ulatuslikke üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis tuleb rakendada 2026. aastaks. Need peaksid aitama tulemuslikult käsitleda kõiki probleeme või märkimisväärset osa probleemidest, mis on kindlaks tehtud asjakohastes riigipõhistes soovitustes. Järele jäänud lühikese aja jooksul on oluline taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas selle REPowerEU peatükk, tulemuslikult ellu rakendada, et suurendada rohe- ja digipöörde kaudu Belgia pikaajalist konkurentsivõimet ning tagada samal ajal sotsiaalne õiglus. Komisjoni teatises „Taasterahastu „NextGenerationEU“ – tee 2026. aastani“, mis võeti vastu 4. juunil 2025, selgitatakse kohaldatavat ajakava rahastu lõppemist silmas pidades, antakse liikmesriikidele suuniseid rakendamise maksimeerimiseks 31. augustiks 2026, sealhulgas selle kohta, kuidas oma taaste- ja vastupidavuskavasid veelgi ühtlustada, esitatakse peamised võimalused, mida kavade läbivaatamisel kaaluda, ning rõhutatakse, kui tähtis on hoolikas ühine kavandamine viimaste maksetaotluste esitamiseks 2026. aastal. Jätkuvalt on oluline süstemaatiliselt kaasata kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi, sotsiaalpartnereid, kodanikuühiskonda ja muid asjaomaseid sidusrühmi, et tagada laialdane isevastutus taaste- ja vastupidavuskava eduka rakendamise eest.

(28) Belgias on hakatud kiiremini rakendama ühtekuuluvuspoliitika programme, mis hõlmavad toetust Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF), Õiglase Ülemineku Fondist (JTF) ja Euroopa Sotsiaalfond+-ist (ESF+). On oluline nende programmide kiiret rakendamist jätkata, suurendades samal ajal nende mõju kohapeal maksimumini. Belgia juba võtab oma ühtekuuluvuspoliitika programmide raames meetmeid konkurentsivõime ja majanduskasvu edendamiseks, suurendades samal ajal sotsiaalset ühtekuuluvust. Samal ajal seisab Belgia jätkuvalt silmitsi probleemidega, sealhulgas sellistega, mis on seotud konkurentsivõime, piirkondlike erinevuste (sealhulgas seoses vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse riskiga, mida mõnes piirkonnas süvendab olukord eluasemeturul), juurdepääsuga tööhõivele ja aktiveerimismeetmetele, oskuste arendamise ja kvaliteetse haridusega. Kooskõlas Euroopa Parlamendi

([22]) Euroopa Komisjon ja majanduspoliitika komitee, 2024. aasta aruanne rahvastiku vananemise kohta, kättesaadav aadressil https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_en.

ja nõukogu määruse (EL) 2021/1060 ([23]) artikliga 18 nõutakse Belgialt ühtekuuluvuspoliitika fondide vahehindamise osana, et ta vaataks iga programmi läbi, võttes muu hulgas arvesse 2024. aasta riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud probleeme. Komisjoni 1. aprillil 2025 vastu võetud ettepanekutega ([24]) on kõigi programmide vahehindamise tulemuste kohta hinnangu esitamise tähtaega 31. märts 2025 pikendatud. Samuti on nendega ette nähtud paindlikkusmeetmed, mis peaksid aitama kiirendada programmide rakendamist, ja stiimulid liikmesriikidele, et nad eraldaksid ühtekuuluvuspoliitika vahendeid toetamaks liidu viit strateegilist prioriteetset valdkonda, nimelt konkurentsivõimet strateegiliste tehnoloogiate vallas, kaitset, eluaset, veesüsteemide kerksust ja energiasüsteemi ümberkujundamist, ning investeeringuid oskustesse prioriteetsetes sektorites, olles samal ajal ESF+ programmides jätkuvalt keskendunud kõige haavatavamas olukorras olevatele inimestele.

(29) Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvorm (STEP) annab võimaluse investeerida ühte ELi kesksesse strateegilisse prioriteeti ja tugevdada seeläbi ELi konkurentsivõimet. STEP tugineb 11 olemasolevale ELi fondile. Liikmesriigid võivad panustada ka programmi „InvestEU“, et toetada investeeringuid prioriteetsetesse valdkondadesse. Belgia võiks neid algatusi optimaalselt ära kasutada elutähtsa tehnoloogia, sealhulgas puhta ja ressursitõhusa tehnoloogia arendamise või tootmise soodustamiseks.

(30) Lisaks taaste- ja vastupidavuskavas ning muude ELi fondide poolt käsitletud majanduslikele ja sotsiaalsetele probleemidele peaks Belgia tulemuslikult käsitlema allesjäänud probleeme, mis on seotud innovatsiooni, ettevõtluskeskkonna, regulatiivse ja halduskoormuse ning keerukuse, teenindussektori piirangute, tööstuse ja transpordi CO_2 heite vähendamise, taastuvate energiaallikate kasutuselevõtu, fossiilkütuste toetuste, ülemäärase lämmastikusaaste, tööjõupuuduse ja oskuste nõudlusele mittevastavusega, ebasoodsas olukorras olevate rühmade integreerimisega tööturule ning haridussüsteemi ja õpetajakutsega.

(31) Kuigi Belgia on üks ELi juhtnovaatoreid ning tal on kõrgel tasemel teadus- ja arendustegevus, on Belgia teadus- ja arendustegevus koondunud vähestesse tööstusharudesse ja suurettevõtetesse. Suured maksusoodustused ei jõua suurima kasvupotentsiaaliga ettevõteteni. Innovatsiooni suurem tulemuslikkus ja tootlikkuse kestlik kasv nõuaksid teadmiste suuremat levikut majandussektorite vahel. Tundub, et teadusuuringutele ja innovatsioonile antava avaliku sektori toetuse tõhusust ja tulemuslikkust on võimalik parandada, eelkõige vältides väljatõrjumise mõju ja eraldades vahendeid kiiresti kasvavatele ettevõtetele. Lisaks piirab tööhõive vähene liikuvus Belgias, mis võib olla tingitud sellistest teguritest nagu kõrge tööstaaži palk ja palkade vähene läbipaistvus, ka innovatsiooni levikut ülejäänud majandusse.

(32) Nagu märgitakse konkurentsivõime kompassis, peavad kõik ELi, liikmesriikide ja kohalikud institutsioonid tegema suuri jõupingutusi, et koostada lihtsamaid reegleid ja kiirendada haldusmenetlusi. Komisjon on seadnud halduskoormuse vähendamiseks ambitsioonikad eesmärgid: vähemalt 25 % ja VKEde puhul vähemalt 35 %, ning on loonud uued vahendid nende eesmärkide saavutamiseks, sealhulgas ELi õigusaktide kogumi süstemaatiline stressitestimine ja tõhustatud dialoog sidusrühmadega. Nende eesmärkide saavutamiseks peab Belgia samuti võtma meetmeid. 71 % ettevõtjatest leiab, et haldusmenetluste keerukus on nende ettevõtte jaoks probleem äritegevusega tegemisel Belgias ([25]). Belgia ettevõtluskeskkonda pärsib suur regulatiivne koormus ja keerukus. Ettevõtete halduskoormus on suur, eelkõige seoses maksu- ja tööõigusega. Kulud, millega VKEd tööjõu- ja maksusüsteemide järgimisel silmitsi seisavad, on Belgias suhteliselt suured, eelkõige ettevõtete puhul, kes peavad haldama mitut piirkondlikku süsteemi. Lisaks on Belgia ettevõtluse dünaamilisuse tase ELis üks madalamaid ([26]). Vaatamata hiljutisele kasvule on uute ettevõtete asutamise määr endiselt suhteliselt madal, eriti ettevõtete puhul, millel on töötajad. Belgia kiire majanduskasvuga ettevõtete osakaal on märkimisväärselt alla ELi keskmist. Suured kaubanduspiirangud teenustesektoris võivad aidata nõrgendada ettevõtluse dünaamilisust. Samuti oleks kasulik võtta meetmeid reguleeritud kutsealade piirangute kaotamiseks. 2023.–2024. aasta tooteturu reguleerimise kohaselt kehtib Belgias rohkem piiranguid enamikul kutsealadel, nimelt arhitektide, raamatupidajate ja kinnisvaramaaklerite puhul. Nende kutsealade ja juristide puhul on alustamisnõuded endiselt eriti ranged.

([23]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2021/1060, 24. juuni 2021, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfond+, Ühtekuuluvusfondi, Õiglase Ülemineku Fondi ja Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisapoliitika rahastu suhtes kohaldatavad finantsreeglid (ELT L 231, 30.6.2021, lk 159).

([24]) Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1058 ja (EL) 2021/1056 seoses erimeetmetega strateegiliste probleemide lahendamiseks vahehindamise raames (COM(2025) 123 final).

([25]) „Businesses“ attitudes towards corruption in the EU' („Ettevõtete suhtumine korruptsiooni ELis“), Eurobaromeetri aruanne (aprill 2024).

([26]) Belgia Keskpank, konkurentsivõime tulemustabeli näitajad, 2024. aasta aruanne.

(33) Lisaks on tööstuslikuks kasutamiseks mõeldud elektri hind Belgias oluliselt kõrgem kui gaasil. Kuna tootmissektor tekitab 30 % Belgia kasvuhoonegaaside heitest, on vaja täiendavaid stiimuleid tööstusprotsesside CO_2 heite vähendamiseks ja puhtamale energiale üleminekuks. Ringmajanduse tavade ja kestlike tarneahelate edendamine võib samuti aidata vähendada tööstuslikku energianõudlust. Lennundus- ja merendussektori kasvuhoonegaaside heide, sealhulgas rahvusvahelise transpordiga seotud kütusekulu, on tublisti üle ELi keskmise ([27]). Raudteetransport ei ole ei reisijate- ega ka kaubaveo jaoks piisavalt atraktiivne valik ning sõiduautode arv on pidevalt kasvanud, mis toob kaasa suured ummikukulud. Igat liiki sõidukite diferentseeritumad teemaksud, täiendavad investeeringud ühistransporti ning autode ühiskasutuse ja aktiivse liikuvuse edendamine muudaksid transpordi säästvamaks.

(34) Kuna taastuvenergia osakaal energia lõpptarbimises oli 2023. aastal vaid 14,7 %, on taastuvate energiaallikate kasutuselevõtt üks ELi madalamaid. Belgia peab tegema märkimisväärseid jõupingutusi, et saavutada 2030. aastaks taastuvenergia eesmärk 21,7 %, mis jääb allapoole Belgia eeldatavat panust ELi 2030. aasta eesmärgi saavutamisse. Kuigi päikeseenergia tootmisega seotud võrgu ülekoormus on muutunud tõsiseks probleemiks, ei teatatud uutest maismaavõrkude investeeringutest. Lisaks takistab Belgia õigusraamistik endiselt paindlike ressursside, nagu tarbimiskaja ja energia salvestamine, arendamist. Investeerimine võrgutaristusse ja loamenetluste kiirendamine edendaks taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu. Lisaks võiks edendada energiajagamist, omatarbimist ja nõudluse poole paindlikkust. Hoolimata tuumaenergia suhteliselt suurest osakaalust energiaallikate jaotuses on leibkondade elektrihinnad Belgias gaasi ja kütteõliga võrreldes kõrged, mis takistab üleminekut elektrile ja keskkonnasäästlikumatele küttesüsteemidele. Aktsiisimaksude nihutamine elektrilt kütteõlile ja gaasile muudaks elektri fossiilkütustest taskukohasemaks.

(35) Belgial on märkimisväärsed fossiilkütuste toetused, mida ei kavatseta enne 2030. aastat järk-järgult kaotada. Belgia ametiasutuste hiljutise aruande ([28]) kohaselt moodustasid föderaalsed otsesed fossiilkütuste toetused 2021. aastal 12 miljardit eurot (2,4 % SKPst). Eelkõige võiks järkjärguliselt kaotada sellised fossiilkütuste toetused, mis ei käsitle sihipäraselt energiaostuvõimetust ega tegelikke energiajulgeolekuga seotud probleeme, takistavad elektrifitseerimist ega ole üliolulised tööstuse konkurentsivõime jaoks. Belgias on fossiilkütuste toetused, nagu vähendatud aktsiisimaksud kütteõlile ja professionaalsele diislikütusele, ettevõtte kütusekaardid ja gaasi vähendatud käibemaks, majanduslikult ebatõhusad, põlistavad sõltuvust fossiilkütustest ega aita kaasa Belgia kliimakohustuste täitmisele. Fossiilkütuste toetused pidurdavad ka hoonete energiatõhusamaks renoveerimist ning Belgial on oht, et ta ei täida 2030. aastaks seatud renoveerimis- ja energiatõhususeesmärke. Energiasüsteemi ümberkujundamist aitaks kiirendada energiatõhusaks renoveerimiseks tehtavate investeeringute praeguse taseme tõstmine ja investeeringute täiendamine poliitikareformidega, et nihutada stiimulid hoonete energiatõhusaks renoveerimisele ja vähese CO_2 heitega küttelahendustele.

(36) Vee kvaliteet ja looduse seisundi halvenemine on peamised murepõhjused, sest enamikku Belgia veekogusid mõjutavad hajureostusallikad. Bioloogilise mitmekesisuse vähenemine seab ohtu majandussektorid, mis sõltuvad suurel määral ökosüsteemi teenustest. Looduspõhised lahendused on keskse tähtsusega kliimamuutustele vastupanu võime suurendamisel ja majanduse kaitsmisel äärmuslike ilmastikunähtuste mõju eest. Intensiivne põllumajandus, eelkõige loomakasvatus, eraldab suures koguses õhu-, pinnase- ja veesaasteaineid. Saastet põhjustavad ka elektritootmine, metallisektor ja kemikaalide tootmine. Kuigi Flandria valitsus võttis vastu muudetud seitsmenda nitraadialase tegevusprogrammi, on vaja täiendavaid meetmeid, et vähendada toitainete ja kemikaalide sisaldust pinnavees ning aidata muuta põllumajandus kestlikumaks.

(37) Vabade töökohtade määr Belgias on praegu üks kõrgemaid ELis (4,1 % võrreldes ELi keskmisega (2,3 %) 2024. aastal) ja tööandjatel on raskusi õigete oskustega töötajate palkamisega. Tööjõupuudus ja kvalifitseeritud töötajate puudus takistab äri- ja investeerimistegevust, sealhulgas rohe- ja digipöördeks. Piirkondlikud erinevused tööjõu osakaalus on siiski märkimisväärsed ning piirkondadevahelist tööjõu liikuvust on võimalik parandada. Jätkuvalt on mureks ebasoodsas olukorras olevate rühmade, sealhulgas madalama haridustasemega inimeste, eakate töötajate, rändetaustaga inimeste ja puuetega inimeste integreerimine. See tähendab, et on võimalik suurendada tööjõu aktiveerimise poliitika tulemuslikkust, eelkõige parandades avalike tööturuasutuste tõhusust ja suunates paremini meetmeid ebasoodsas olukorras olevate rühmade tööturule integreerimiseks. Oskuste mittevastavus nõudlusele on seletatav ka täiskasvanute täiend- ja ümberõppe madala määraga.

([27]) Vt ELi transpordistatistika: statistika käsiraamat 2024.
([28]) FPS Finance, 2024, Inventory of federal fossil fuel subsidies (fossiilkütuste föderaalsete toetuste loetelu).

(38) Kuigi avaliku sektori kulutused haridusele on suured, on õpitulemused halvenenud ja tipptulemuste osakaal on järsult vähenenud ([29]). Sotsiaal-majanduslik ja rändetaust on endiselt olulised õpilaste tulemuste prognoosijad. Kuigi kõik kogukonnad viivad nende probleemide lahendamiseks läbi ulatuslikke reforme, võib klasside säilitamise poliitika edasine läbivaatamine, õpilastele suurema paindlikkuse andmine liikumisel üld- ja kutsehariduse vahel ning individuaalse õppe tugevdamine aidata vähendada ebavõrdsust ja parandada õpilaste õpitulemusi. Kõigi õpilaste, sealhulgas ebasoodsas olukorras olevate rühmade väljavaadete parandamiseks tööturul on väga oluline parandada nende põhioskusi. Tööjõupuudust saaks vähendada, suurendades kutsehariduse ja -õppe vastavust tööturu vajadustele tehnilistel kutsealadel ning suurendades IKT (info- ja kommunikatsioonitehnoloogia) ning loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonna üliõpilaste ja kõrgkooli lõpetanute arvu kutsehariduses ja -koolituses ning kolmanda taseme hariduses. Õpetajate nappus on kogu riigis endiselt kriitiline ja mõjutab ebasoodsas olukorras olevate õpilaste ebaproportsionaalselt suurema osakaaluga koole ([30]). Õpetajaameti edendamiseks on vaja võtta rohkem meetmeid, eelkõige tagades töökohtade stabiilsuse ning pakkudes atraktiivseid ja diferentseeritud karjäärivõimalusi.

(39) Arvestades euroala liikmesriikide majanduse tihedat seotust ning nende ühist panust majandus- ja rahaliidu toimimisse, soovitas nõukogu 2025. aastal euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas oma taaste- ja vastupidavuskavade kaudu, et rakendada 2025. aasta soovitust euroala majanduspoliitika kohta. Belgial aitavad soovitused 2, 3, 4 ja 5 rakendada 2025. aasta soovituses esitatud esimest euroala soovitust konkurentsivõime kohta, soovitused 4 ja 5 teist euroala soovitust vastupanuvõime kohta ning soovitus 1 kolmandat euroala soovitust makromajandusliku ja finantsstabiilsuse kohta,

SOOVITAB Belgial võtta 2025. ja 2026. aastal järgmisi meetmeid.

1. Suurendada kooskõlas Euroopa Ülemkogu 6. märtsi 2025. aasta järeldustega üldisi kaitse- ja julgeolekukulutusi ja üldist kaitsevalmidust, tagades samal ajal võla jätkusuutlikkuse. Pidada kinni nõukogu poolt 20. juunil 2025 soovitatud netokulude maksimaalsetest kasvumääradest, et kõrvaldada ülemäärane eelarvepuudujääk, kasutades samal ajal suuremate kaitsekulutuste tegemiseks riikide vabastusklausliga võimaldatavat erandit eelarvereeglitest. Viia ellu kohandamisperioodi pikendamise aluseks olevate reformide ja investeeringute pakett, nagu nõukogu 20. juunil 2025 soovitas. Muuta pikaajalise hoolduse süsteem kulutõhusamaks, säilitades samal ajal juurdepääsu hooldusele ja teenustele taskukohase hinnaga.

2. Tagada taaste- ja vastupidavuskava, sealhulgas REPowerEU peatüki tulemuslik rakendamine, pidades silmas määruses (EL) 2021/241 sätestatud tähtaegu reformide ja investeeringute õigeaegseks lõpuleviimiseks. Kiirendada ühtekuuluvuspoliitika programmide (ERF, JTF, ESF+) rakendamist, tuginedes vajaduse korral võimalustele, mida pakub vahehindamine. Kasutada konkurentsivõime parandamiseks optimaalselt ära ELi vahendeid, sealhulgas programmi „InvestEU“ ja Euroopa strateegiliste tehnoloogiate platvormi võimalusi.

3. Lihtsustada reguleerimist, parandada regulatiivseid vahendeid, vähendada halduskoormust ning kõrvaldada kaubandus- ja konkurentsitõkked, eelkõige teenustesektoris ja reguleeritud kutsealadel, et parandada ettevõtluskeskkonda ja -dünaamikat. Suurendada innovatsiooni levikut, suunates teadus- ja arendustegevuse avaliku sektori toetuse suurima kasvupotentsiaaliga ettevõtetele. Sellega seoses edendada ka töötajate liikuvust.

4. Vähendada üldist sõltuvust fossiilkütustest, sealhulgas suurendades energiatõhusust ja vähendades fossiilkütuste kasutamist hoonetes ning pakkudes tööstusele täiendavaid stiimuleid CO_2 heite vähendamiseks. Pakkuda stiimuleid ja kõrvaldada tõkked, et suurendada ühistranspordi, vähese heitega transpordi ja aktiivse liikuvuse kasutamist ja pakkumist. Kiirendada taastuvenergia kasutuselevõttu ja ajakohastada võrgutaristut, lihtsustades veelgi loamenetlusi, võttes vastu õigusraamistikud, et suurendada investeeringuid taastuvenergia rajatistesse, ja hõlbustades energiajagamist. Võtta meetmeid fossiilkütuste toetuste järkjärguliseks kaotamiseks eelkõige transpordi- ja küttesektoris, sealhulgas nihutades aktsiisimaksud elektrilt fossiilkütustele. Võtta täiendavaid meetmeid säästva põllumajanduse valdkonnas, parandades vee kvaliteeti ja vähendades toitainete kadu.

([29]) OECD 2022. aasta rahvusvaheline õppetulemuste hindamise programm.

([30]) Gambi, L., & De Witte, K. (2023), The uphill battle: The amplifying effects of negative trends in test scores, COVID-19 school closures and teacher shortages (testitulemuste negatiivsete suundumuste, COVID-19 pandeemiaga seotud koolide sulgemise ja õpetajate nappuse võimendav mõju). FEB Research Report of Economics (majandusosakonna teadusuuringute aruanne).

5. Tegeleda tööjõupuuduse ja oskuste nõudlusele mittevastavusega, sealhulgas seoses rohe- ja digipöördega. Tugevdada aktiivse tööturupoliitika tulemuslikkust ja sihitatust, et integreerida veelgi paremini ebasoodsas olukorras olevaid rühmi, eelkõige madala haridustasemega inimesi, eakaid töötajaid, sisserändaja taustaga inimesi ja puuetega inimesi. Parandada haridus- ja koolitussüsteemide tulemuslikkust ja võrdseid võimalusi ning suurendada nende vastavust tööturu vajadustele, eelkõige info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonnas. Jätkata reforme õpetajakutse tugevdamiseks, luues õpetajatele paindlikumaid ja atraktiivsemaid karjäärivõimalusi ja pakkudes koolitust.

Brüssel, 8. juuli 2025

Nõukogu nimel

eesistuja

S. LOSE